

■ УДК [027.5:004](477)

К. С. Бережна, аспірант, Харківська державна академія культури, м. Харків

ДИНАМІКА ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ

Висвітлено динаміку техніко-технологічних трансформацій у публічних бібліотеках України у зв'язку з інформатизацією. Виокремлено основні етапи інформатизації публічних бібліотек з 90-х рр. ХХ ст. по ХХІ ст. Сформульовано передумови техніко-технологічних трансформацій публічних бібліотек України. Проаналізовано динаміку змін їх матеріально-технічної бази.

Ключові слова: інформатизація бібліотек, матеріально-технічна база, комп'ютеризація, автоматизація, публічні бібліотеки.

К. С. Бережная, аспирант, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

ДИНАМИКА ТЕХНИКО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ТРАНСФОРМАЦИЙ ПУБЛИЧНЫХ БИБЛИОТЕК УКРАИНЫ

Освещена динамика технико-технологических трансформаций в публичных библиотеках Украины в связи с информатизацией. Выделены основные этапы информатизации публичных библиотек с 90-х гг. ХХ в. по 2014 г. Сформулированы предпосылки технико-технологических трансформаций публичных библиотек Украины. Проанализирована динамика изменений их материально-технической базы.

Ключевые слова: информатизация библиотек, материально-техническая база, компьютеризация, автоматизация, публичные библиотеки.

K. S. Berezhna, postgraduate student, Kharkiv state Academy of culture, Kharkiv

DYNAMICS OF TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL TRANSFORMATIONS OF PUBLIC LIBRARIES IN UKRAINE

Dynamics of technical and technological transformations in the public libraries of Ukraine in connection with informatization. The stages of informatization of public libraries were distinguished since the 1990-ties to 2014. Prerequisites formulated by the technological transformation of public libraries of Ukraine. Analyzed the dynamics of changes in their material-technical base.

Key words: informatization of libraries, material and technical provision, computerization, automatization, public libraries.

Постановка проблеми. Відповідно до Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 р. «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України», схваленої Кабінетом Міністрів

України, модернізація матеріально-технічної бази й інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек є одним зі стратегічних напрямів розвитку бібліотечної справи. Утім, існує немало серйозних проблем, що суттєво гальмують процеси трансформації й подальшого інтенсивного розвитку публічних бібліотек України, зокрема незадовільний стан матеріально-технічної бази публічних бібліотек: більшість приміщень, обладнання та техніки не відповідають сучасним вимогам. Слід відзначити недостатні темпи та неінтенсивність упровадження інформаційних технологій у публічних бібліотеках, що ускладнює або внеможлиблює виконання виробничих процесів та обслуговування користувачів на сучасному рівні.

Тому реалізація цього напряму передбачає створення потужної сучасної матеріально-технічної бази й інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек відповідно до міжнародних стандартів для надання якісних бібліотечно-інформаційних послуг та універсального доступу до інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічним підґрунтям дослідження стали статистичні збірники «Бібліотечна Україна в цифрах» [2–14]. Техніко-технологічні зміни, що відбувалися в публічних бібліотеках України з 90-х рр. ХХ ст. по 2014 р., у різних аспектах вивчали: Н. Г. Ашаренкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва [15], Т. І. Вилегжаніна, І. О. Цуріна та ін.

Різні аспекти трансформацій бібліотечної діяльності розглядалися в працях відомих дослідників сучасної бібліотечної діяльності М. С. Слободяника [17], Д. Я. Шрайберґа [21], В. О. Ільганаєвої [17].

Автори Л. І. Костенко, В. І. Тимченко, Ю. Ткаченко, А. І. Земсков, І. Г. Моргенштерн у наукових працях досліджували деякі питання інформатизації. Трансформацію наукової бібліотеки через еволюцію її структури та функцій розглядають М. С. Слободяник [19] та В. С. Пашкова [18]. О. С. Онищенко [16] досліджує проблему трансформації бібліотек загалом.

Саме в цих працях висвітлено багатоаспектні наукові напрацювання та практичний досвід щодо трансформації публічних бібліотек України в умовах інформатизації. Ці розвідки актуальні для дослідження сучасного стану аналізованої проблеми та є підґрунтям для визначення подальших перспектив техніко-технологічних трансформацій бібліотек.

Мета статті — визначити динаміку техніко-технологічних трансформацій публічних бібліотек України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Активна інформатизація суспільства та зростаючі потоки інформації стали причиною інформатизації публічних бібліотек. Процес інформатизації

активізувався з прийняттям Закону України «Про національну програму інформатизації». При Міністерстві культури створена Міжвідомча рада з питань інформатизації бібліотек, до складу якої ввійшли не тільки фахівці бібліотечної справи, але й програмісти, учені, працівники Національного агентства з питань інформатизації, представники інших державних органів управління, Книжкової Палати України. Головне завдання ради — вироблення дій, спрямованих на розвиток міжвідомчої кооперації бібліотек, формування й використання електронних баз даних, розвиток мережових технологій взаємодії бібліотек, формування телекомунікаційного середовища для взаємного доступу до інформаційних ресурсів [16].

Інформаційні технології, які становлять базу інформатизації, здійснювали трансформаційний, стимулюючий вплив на діяльність бібліотек. Передусім процес поширення інформаційних технологій зумовлений поширенням персональних комп'ютерів. У середині 80-х рр. ХХ ст. розпочалися комп'ютеризація публічних бібліотек та створення відділів і секторів комп'ютеризації. Згодом почали виникати локальні мережі як спроба оптимізувати діяльність установ, підвищити ефективність їх роботи. Розвиток локальних мереж був пов'язаний з необхідністю оперативно передавати дані в межах невеликої території [1].

90-ті рр. ХХ ст. позначилися процесом автоматизації публічних бібліотек, який характеризувався впровадженням автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем, створенням електронних каталогів та поступовою автоматизацією всіх бібліотечних процесів. У зв'язку із цим у публічних бібліотеках почали створювати відділи й сектори автоматизації, спрямовані на виконання цих процесів.

Подальший розвиток комп'ютерної техніки та технологій потребує обміну інформацією не тільки в межах однієї установи, а й з іншими організаціями. Це слугувало впровадженню мережі інтернет у роботу публічних бібліотек. З початку 2000-х рр. зі значним поширенням інтернету бібліотечна діяльність набула нових форм, які реалізовувалися за допомогою технологій WEB 1.0. та WEB 2.0. Ці процеси посприяли модернізації матеріально-технічної бази публічних бібліотек.

Модернізація матеріально-технічної бази та зміна технологій бібліотечної діяльності зумовили техніко-технологічні трансформації в публічних бібліотеках України.

Передумовами техніко-технологічних трансформацій публічних бібліотек України є інформатизація всіх сфер суспільства; інтенсивний розвиток і значне поширення інформаційних технологій; необхідність бібліотек відповідати новим потребам суспільства.

Дослідивши динаміку цих трансформацій, можна визначити темпи інформатизації, що розпочалася ще до здобуття Україною незалежності.

На основі аналізу статистичних збірників «Бібліотечна Україна в цифрах», які видає Національна парламентська бібліотека України, базуючись на «Зведенні річних звітів про діяльність бібліотек сфери управління Міністерства культури України», досліджена динаміка трансформацій, що відбулися в публічних бібліотеках України за період з 90-х рр. XX ст. по 2014 р. [2–14].

У 1992 р. в Україні налічувалося понад 50 тис. бібліотек, серед яких — 22 300 публічних, що становить 44,6% від загальної кількості [20]. Станом на 1999 р. їх кількість становила 20 844, а у 2000 скоротилася до 19 122. У подальші роки кількість бібліотек продовжує зменшуватися, хоча й повільніше. За даними на січень 2002 р., в Україні функціонувало 19 050 публічних бібліотек (на 72 бібліотеки менше порівняно з 2000 р.), а наприкінці 2006 р. їх кількість зменшилася до 18 452, тобто на 3,1% [3].

У 2007-му році мережа публічних бібліотек налічувала 18 401 установу, серед них — 14 881 бібліотека у сільській місцевості, а станом на 2008 р. їх кількість скоротилася до 18 349: 14 828 — у сільській місцевості [8]. На кінець 2009 р. кількість бібліотек була 18 249, тобто за два роки ліквідовано ще 203 публічні бібліотеки, з них 140 — у сільській місцевості. Через рік їх кількість зменшилася ще на 77 книгозбірень, що становить 0,42%. Ці дані свідчать, що існує тенденція щодо скорочення мережі публічних бібліотек [9].

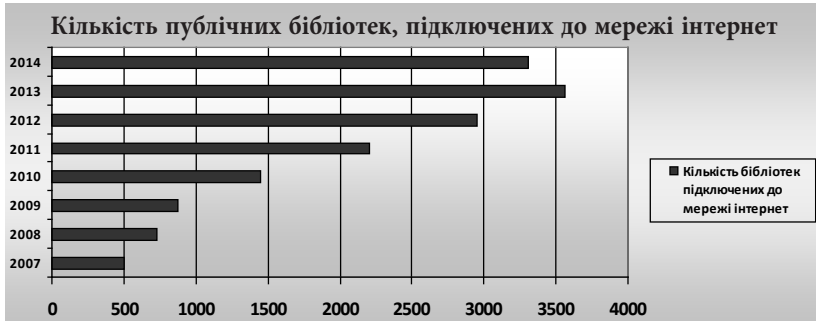
Мережа публічних бібліотек України за результатами 2013 р. становила 18 000 закладів (на 249 менше, ніж за результатами 2009), серед них 14 547 бібліотек у сільській місцевості, що становить 81% від загальної чисельності [13]. Кількість публічних бібліотек України у 2014 р. становила 15 987 закладів (немає статистичних даних за

2014 р. про бібліотеки Автономної республіки Крим і Севастополя, Донецької та Луганської областей), з них 13 253 сільські бібліотеки, що становить 83% від загальної кількості. Більшість публічних бібліотек України, а зокрема 12 524 (це 78,4%), входять до складу 441 ЦБС (за 2014 р.) [14].

Досліджуючи стан матеріально-технічної бази, виявлено, що в публічних бібліотеках України кількість персональних комп'ютерів у 1999 р. становила 3 756 машин, а у 2000 р. їх кількість збільшилася на 100 одиниць, понад 500 одиниць функціонували в ОУНБ, а це 13%. У 2007 р. тільки 1 319 бібліотек мали персональні комп'ютери в кількості 5 226 машин [7]. Щодо матеріально-технічного забезпечення, потрібно відзначити збільшення у 2009 р. чисельності бібліотек, які мають персональні комп'ютери. Загальна кількість бібліотек, обладнаних комп'ютерами, — 1 759 закладів (на 440 більше, ніж у 2007 р.). Кількість персональних комп'ютерів збільшилася на 2 тис. одиниць порівняно з 2007 р. і становила 7 222 (це приблизно 2,5 ПК на бібліотеку). У 2009 р. 280 бібліотек мали електронний каталог [9]. У 2013 р. серед 18 тис. бібліотек 4 300 були обладнані персональними комп'ютерами (кількість ПК – 17,5 тис., тобто за 4 роки вона збільшилася на 10 тис.) [13].

У 2014 р. лише 25,1% публічних бібліотек володіли комп'ютерами (4 013 бібліотек). Кількість сільських бібліотек, обладнаних комп'ютерами, становить 2 087 установ, тобто лише 13%. Кількість бібліотек, які мають доступ до мережі інтернет, — 3 304 (20,7%). І тільки 1 439 (11%) бібліотек сільської місцевості мають цей доступ. Комп'ютерний парк публічних бібліотек у 2014 р. налічував 15 284 машини (немає статистичних даних за 2014 р. про бібліотеки Автономної республіки Крим і Севастополя, Донецької та Луганської областей) [14].

У 2007 р. доступ до мережі інтернет мали 503 бібліотеки, 2 433 точки доступу [7]. Кількість бібліотек, підключених до інтернету, за підсумками 2009 р. – 879 (3 991 точок доступу). За результатами 2013 р. доступ до мережі інтернет був у 3 559 бібліотек (14 377 точок доступу) [13]. Тобто в період з 2009 по 2013 рр. кількість бібліотек, підключених до мережі інтернет, збільшилася на понад 2,5 тис. Станом на 2014 р. публічні бібліотеки України мали 12 631 комп'ютер з доступом до інтернету — майже 82,6%, від загальної кількості ПК (немає статистичних даних за 2014 р. про бібліотеки Автономної республіки Крим і Севастополя, Донецької та Луганської областей) [14].

На основі дослідження стану матеріально-технічної бази, виявлено, що в 1999–2000 рр. у публічних бібліотеках України було приблизно 2,5 тис. засобів копіювальної техніки, серед них понад 200 в ОУНБ. У 2007 р. тільки 1 717 бібліотек мали копіювально-розмножувальну техніку (9,3% від загальної кількості публічних бібліотек), а кількість пристроїв становила 4 578 [7]. Слід відзначити, що у 2009 р. кількість публічних книгозбірень, що мали копіювально-розмножувальну техніку, збільшилася до 1 900 установ. Кількість пристроїв, згідно зі статистичними даними, становила 5 719 [9].

У 2013 р. на 2 тис. більше бібліотек почали використовувати копіювально-розмножувальну техніку порівняно з 2009 р., їх було 3 921, у кількості 10 378 одиниць (майже удвічі більше, ніж у 2009) [13]. У 2014 р. кількість бібліотек, що мають копіювально-розмножувальну техніку, — 3 464 установи, а кількість пристроїв зменшилась до 8 556 одиниць (немає статистичних даних за 2014 р. про бібліотеки Автономної республіки Крим і Севастополя, Донецької та Луганської областей) [14].

На 2007 р. тільки 3 276 публічних бібліотек мали в складі своєї матеріально-технічної бази мультимедійне обладнання (5 674 одиниць), а у 2009 р. їх чисельність зменшилася до 2 600 установ, кількість пристроїв збільшилася до 5 747 [7]. За 2013 р. показники мультимедійної

техніки — 2 605 публічних бібліотек мають 7 110 мультимедійних приладів, тобто збільшилася чисельність техніки [13]. У 2 030 публічних бібліотеках України є мультимедійне обладнання в кількості 5 244 пристроїв, за даними на 2014 р. (немає статистичних даних за 2014 р. про бібліотеки Автономної республіки Крим і Севастополя, Донецької та Луганської областей) [14].

Слід зазначити, що станом на 2014 р. майже всі ОУНБ, ОДБ та ОЮБ мають власні веб-сайти й електронні каталоги нових надходжень.

Висновки. Упровадження інтернет-мережі та цифрових технологій відкрило нову інформаційну еру, створило необхідні умови для переходу до суспільства знань. Це визначило й перегляд ролі бібліотек у майбутньому суспільстві знань як сучасного інформаційно-комунікаційного закладу, діяльність якого основана на використанні сучасних технічних пристроїв і технологій.

Виявлено, що впродовж двадцяти років в Україні закрито понад 4 тис. публічних бібліотек. Модернізація матеріально-технічної бази, яка розпочалася в бібліотеках України з початком інформатизації, триває й понині, але результати аналізу свідчать, що її темпи надзвичайно повільні й не відповідають рівню розвинутих країн. Зауважимо: у період з 2009 по 2013 рр. кількість бібліотек, які мають копіювально-розмножувальну техніку, комп'ютери та підключення до мережі інтернет, збільшилася удвічі, це пов'язано передусім з участю в проєктах із залучення позабюджетного фінансування, спрямованих на актуалізацію діяльності книгозбірень та поліпшення бібліотечного обслуговування, за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження», Інституту Відкритого Суспільства в Будапешті, Британської Ради в Києві, Гете-Інституту в Києві, Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні, Європейської Комісії, представництва Всесвітнього Банку в Україні, неурядової організації «Рада міжнародних наукових і освітніх обмінів» (IREX) та ін. Найпотужнішим міжнародним проєктом останніх років став проєкт «Бібліоміст» («Глобальні бібліотеки – Україна») Фондації Білла й Мелінди Гейтс, який реалізувала в Україні Рада міжнародних наукових і освітніх обмінів (IREX).

Оскільки модернізація матеріально-технічної бази й інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек є стратегічним напрямом розвитку бібліотечної справи, то її реалізація сприятиме створенню потужної сучасної матеріально-технічної бази та інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек, відповідно до міжнародних стандартів. Таким чином, підтримка державою техніко-технологічних трансформацій пришвидшить темпи інформатизації публічних бібліотек України. Перспективою подальшого дослідження є розробка

теоретико-методологічних засад управління техніко-технологічними трансформаціями в бібліотеці.

Список використаних джерел

1. Алешин Л. И. Автоматизация в библиотеке : учеб. пособ. для студентов вузов. Часть 1 / Л. И. Алешин ; Моск. гос. ун-т культуры и искусств. — М. : Профиздат, 2001. — 176 с.
2. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2000–2001) / [підгот. : О. Лахно, Л. Салко]. — Київ : НПБУ, 2002. — 37 с. : табл.
3. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2001–2002) / [підгот. О. Лахно]. — Київ : НПБУ, 2003. — 37 с. : табл.
4. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2002–2003) / [підгот. О. Лахно]. — Київ : НПБУ, 2004. — 37 с. : табл.
5. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2003–2004) / [підгот. О. Лахно]. — Київ : НПБУ, 2005. — 38 с. : табл.
6. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2004–2005) / [підгот. М. Талалаєвська]. — Київ : НПБУ, 2006. — 37 с. : табл.
7. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2007) / [підгот. О. П. Лахно]. — Київ : НПБУ, 2008. — 41 с.
8. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2007–2008) / [підгот. О. П. Лахно]. — Київ : НПБУ, 2009. — 55 с. : табл.
9. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2008–2009) / [підгот. І. О. Цуріна]. — Київ : НПБУ, 2010. — 56 с. : табл.
10. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2009–2010) / [підгот. О. В. Зозуля, О. В. Лагуга, Ю. В. Юхневич]. — Київ : НПБУ, 2011. — 58 с. : табл.
11. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2010–2011 рр.) / [підгот. О. В. Зозуля, Ю. В. Юхневич]. — Київ : НПБУ, 2012. — 61 с. : табл.
12. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2011–2012 рр.) / [підгот. О. П. Лахно]. — Київ : НПБУ, 2013. — 62 с. : табл.
13. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2012–2013 рр.) / [підгот. О. П. Лахно, О. В. Зозуля]. — Київ : НПБУ, 2014. — 62 с. : табл.
14. Бібліотечна Україна в цифрах : стат. зб. / Нац. парлам. б-ка України (2013–2014 рр.) / [підгот. О. П. Лахно]. — Київ : НПБУ, 2015. — 61 с. : табл.
15. Матеріали до стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» / Укр. бібл. асоц. ; автори-упорядники : О. М. Бруй, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, В. С. Пашкова, Я. Є. Сошинська, І. О. Шевченко. — Київ : УБА, 2015. — 57 с.

16. Онищенко О. Українські бібліотеки у 90-х роках ХХ ст.: основні тенденції розвитку та напрями діяльності / О. Онищенко // Бібліот. вісник. — 2009. — № 3. — С. 12—23.
17. Організація діяльності бібліотек: навч. посіб. / В. О. Ільганаєва, М. С. Слободяник. — Харків : ХДАК, 1998. — 84 с.
18. Публічні бібліотеки України як місце доступу громадян до інформаційних технологій та Інтернету: матеріали дослідження / Українська бібліотечна асоціація ; В. С. Пашкова, І. О. Шевченко, Я. О. Хіміч. — Київ : Міленіум, 2008. — 122 с.
19. Слободяник М. С. Наукова бібліотека: еволюція структури і функцій / Слободяник М. С. — Київ : Редакція журналу «Бібліотечний вісник», 1995. — 267 с.
20. Україна бібліотечна. До I Всеукраїнського конгресу бібліотекарів / уклад. : Л. П. Каліберда, Л. П. Одинокa . — Київ : Поліграфкнига, 1992. — 22 с.
21. Шрайберг Я. Л. Роль библиотек в обеспечении доступа к информации и знаниям в информационном веке: ежегодный доклад Международной конференции «Крым» / Я. Л. Шрайберг // Науч. и техн. б-ки. — 2008. — № 1. — С. 7–44.

References

1. Aleshin L. I. Avtomatizatsiya v biblioteke : ucheb. posob. dlya studentov vuzov. Chast 1 / L. I. Aleshin ; Mosk. gos. un-t kul'tury i iskusstv. — M. : Profizdat. 2001. — 176 s.
2. Bibliotечna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2000–2001) / [pidhot. : O. Lakhno, L. Salko]. — Kyiv : NPBU, 2002. — 37 s. : tabl.
3. Bibliotечna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2001–2002) / [pidhot. O. Lakhno]. — Kyiv : NPBU, 2003. — 37 s. : tabl.
4. Bibliotечna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2002–2003) / [pidhot. O. Lakhno]. — Kyiv : NPBU, 2004. — 37 s. : tabl.
5. Bibliotечna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2003–2004) / [pidhot.: O. Lakhno]. — Kyiv : NPBU, 2005. — 38 s. : tabl.
6. Bibliotечna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2004–2005) / [pidhot. M. Talalaievska]. — Kyiv : NPBU, 2006. — 37 s. : tabl.
7. Bibliotечna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2007) / [pidhot. O. P. Lakhno]. — Kyiv : NPBU, 2008. — 41 s.
8. Bibliotечna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2007–2008) / [pidhot. O. P. Lakhno]. — Kyiv : NPBU, 2009. — 55 s. : tabl.
9. Bibliotечna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2008–2009) / [pidhot. I. O. Tsurina]. — Kyiv : NPBU, 2010. — 56 s. : tabl.
10. Bibliotечna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2009–2010) / [pidhot.: O. V. Zozulia, O. V. Lahuta, Yu. V. Yukhnevych]. — Kyiv : NPBU, 2011. — 58 s. : tabl.

11. Biblioteczna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2010–2011 rr.) / [pidhot.: O. V. Zozulia, Yu. V. Yukhnevych]. — Kyiv : NPBU, 2012. — 61 s. : tabl.
12. Biblioteczna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2011–2012 rr.) / [pidhot. O. P. Lakhno]. — Kyiv : NPBU, 2013. — 62 s. : tabl.
13. Biblioteczna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2012–2013 rr.) / [pidhot. : O. P. Lakhno, O. V. Zozulia]. — Kyiv : NPBU, 2014. — 62 s. : tabl.
14. Biblioteczna Ukraina v tsyfrakh : stat. zb. / Nats. parlam. b-ka Ukrainy (2013–2014 rr.) / [pidhot. O. P. Lakhno]. — Kyiv : NPBU, 2015. — 61 s. : tabl.
15. Materialy do stratehii rozvytku bibliotечноi spravy v Ukraini do 2025 roku «Iakisni zminy bibliotek zadlia zabezpechennia staloho rozvytku Ukrainy» / Ukr. bibl. asots. ; avtory-uporiadnyky : O. M. Brui, O. V. Voskoboinikova-Huzieva, V. S. Pashkova, Ya. Ye. Soshynska, I. O. Shevchenko. — Kyiv : UBA, 2015. — 57 s.
16. Onyshchenko O. Ukrainski biblioteky u 90-kh rokakh XX st.: osnovni tendentsii rozvytku ta napriamy diialnosti / O. Onyshchenko // Bibliot. visnyk. — 2009. — № 3. — S. 12–23.
17. Orhanizatsiia diialnosti bibliotek: navch. posib. / V. O. Ilhanaieva, M. S. Slobodianyk. — Kharkiv : KhDAK, 1998. — 84 s.
18. Publichni biblioteky Ukrainy yak mistse dostupu hromadian do informat-siinykh tekhnolohii ta Internetu: materialy doslidzhennia / Ukrainaska biblioteczna asotsiatsiia; V. S. Pashkova, I. O. Shevchenko, Ya. O. Khimich. — Kyiv : Milenium, 2008. — 122 s.
19. Slobodianyk M. S. Haukova biblioteka: evoliutsiia struktury i funktsii / Slobodianyk M. S. — K. : Redaktsiia zhurnalu «Bibliotecznyi visnyk», 1995. — 267 s.
20. Ukraina biblioteczna. Do I Vseukrainskoho konhresu bibliotekariv / ukklad. : L. P. Kaliberda, L. P. Odynoka. — Kyiv : Polihrafknyha, 1992. — 22 s.
21. Shrayberg Ya. L. Rol bibliotek v obespechenii dostupa k informatsii i znaniyam v informatsionnom veke: ezhegodnyy doklad Mezhdunarodnoy konferentsii «Krym» / Ya. L. Shrayberg // Nauch. i tekhn. b-ki. — 2008. — № 1. — S. 7–44.

■ UDC [027.5:004](477)

K. S. Berezha, postgraduate student, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv
beksssss@indox.ru

DYNAMICS OF TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL TRANSFORMATIONS OF PUBLIC LIBRARIES IN UKRAINE

The aim of this paper is to define the dynamics of technical and technological transformations of public libraries in Ukraine.

Research methodology. Many aspects of scientific developments and practical experience regarding the transformation of public libraries in Ukraine under conditions of informatization are revealed in statistical collections and works by T. I. Vylehzhana, V. O. Ilganaieva, O. I. Zemskov, O. S. Onishchenko and others.

Results. Information technologies that formed the foundation of informatization had transformational and stimulating effect on activity of libraries. 1990-ties were marked by automatization of public libraries, characterized by implementation of automatic information systems, formation of electronic catalogues and gradual automatization of all library processes. Further development of computer technologies led to necessity of sharing information between organizations, which led to establishment of Internet. But since 1990-ties more than four thousand libraries in Ukraine shut down due to inability to keep up with rapid informatization changes. Only thanks to off-budget financial support were some public libraries modernized with computers and Internet connection. It is thanks to other countries that Ukraine is able to increase the speed of transforming its public libraries' material and technical basis.

Novelty. The article stresses the importance of involvement of state and international initiatives such as Open Society Institute of Budapest in the process of modernizing public libraries' material and technical basis.

Practical significance. Results of this study may be used for implementation of effective material and technical basis, as well as IT-infrastructure in libraries, according to international standards.

Key words: informatization of libraries, material and technical provision, computerization, automatization, public libraries.

Надійшла до редколегії 25.07.2016 р.